

ΗΛΙΑΣ ΑΗΔΟΝΙΔΗΣ – ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ

ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ ΜΕ ΠΛΑΓΙΟ ΦΩΣ

Με τη σειρά των έργων «Ορίζοντες», ο Ηλίας Αηδονίδης παρουσιάζει ακουαρέλλες που έχουν δημιουργηθεί τα δύο τελευταία χρόνια. Μακρύ διάστημα που επιτρέπει να ξεδιπλωθούν οι εικόνες μιας τοπιογραφίας σε συνεχείς εναλλαγές, αλλά και οι πειραματισμοί στους τρόπους απόδοσης και τις μορφές της ζωγραφικής του.

Η υδατογραφία είναι από τη φύση της το ιδανικό μέσο για την αιχμαλωσία μιας σκηνής, του χρόνου και της ιδιαίτερης ατμόσφαιράς της. Δεν είναι τυχαίο που σπουδαίοι ζωγράφοι έχουν δώσει σε υδατογραφίες τα καλύτερα έργα τους, κάποιοι δουλεύοντας αποκλειστικά με αυτές. Η διαφάνεια και οι διαβαθμίσεις αποχρώσεων που δίνουν τα διαλυμένα σε νερό χρώματα, ο αυθορμητισμός και η άμεση, ενεργητική ζωγραφική που επιβάλλει το γρήγορο στέγνωμα του μέσου, η ιδιότητα να διώχνει τα περιττά στοιχεία και να επικεντρώνει σε ότι είναι πιο σημαντικό, μπορεί να δώσει ποιότητες που δεν προσφέρουν εύκολα άλλες τεχνικές.

Στις αναπαραστάσεις τοπίων από την Πάτρα και την κοντινή ύπαιθρο ο Αηδονίδης αφηγείται εικαστικές ιστορίες με πλάγιο φως, τις ώρες της δύσης κυρίως και της ανατολής που το φασματοσκόπιο των χρωμάτων είναι πιο καθαρό, οι όγκοι και τα περιγράμματα σβήνουν και συγχέονται μεταξύ τους, τα οπτικά παιχνίδια πιο ιδιότροπα.

Στο κύριο σώμα του έργου του, σε τελάρα και σχέδια, ο Αηδονίδης δουλεύει επίμονα με τη σύνθεση, τον χώρο, τις επιδράσεις του φωτός. Στους «ποδοσφαιριστές» και «αθλητές» του, χώρος και σύνθεση ορίζονται μέσα από τη διαπλοκή των ανθρώπινων σωμάτων, τη γεωμετρία των όγκων, την πλαστικότητα που δημιουργεί η σκιά και το φως. Κάποιες φορές το σχέδιο, ζωρό και ενεργητικό υπογραμμίζει πάνω στο χρώμα την κίνηση. Σταθερά η εικονογραφία του ακινητοποιεί μια στιγμή δράσης, ένα στοπ καρτέ από την κίνηση των μορφών στον χώρο. Αυτό το θεματικό leit motiv, η «παγωμένη σκηνή» μεταφέρεται και στις υδατογραφίες του, εξ'ορισμού memento paintings, ακινητοποιημένα στιγμιότυπα του χωροχρόνου. Παρά το ενδιαφέρον γύρισμα από το εσωτερικό κλειστό περιβάλλον των «αθλητών» στο plein air τοπίο όπου η ανθρώπινη φιγούρα εξαφανίζεται εντελώς, τα ζητήματα που απασχολούν τη ζωγραφική του μένουν παρόμοια.

Στις ακουαρέλλες συνθέτει τα βασικά μορφοπλαστικά στοιχεία – τα σχήματα της φύσης και των αστικών κτιρίων, το χρώμα στους τόνους και την υφή του, τη γραμμή- μέσα στον ζωγραφικό χώρο με την ίδια διάθεση να αιχμαλωτίσει τη στιγμή μέσα στον χρόνο, αλλά με μεγαλύτερη ελευθερία δοκιμών. Απλές, γρήγορες και εστιασμένες, οι ακουαρέλλες αφήνουν περισσότερες επιλογές στην τεχντροπία, ευρύτερο πεδίο πειραματισμών.

Έτσι ανάλογα με την ώρα, το φως και τα παιχνίδια του τοπίο μεταβάλλεται. Σε ορισμένα έργα η απόδοση του σκηνικού με ελάχιστα παραστατικά στοιχεία, μικρής γκάμας χρωματικό σχεδιασμό και εκτεταμένη χρήση του περίφημου λευκού της υδατογραφίας που σχεδόν πάντα βγαίνει από το ίδιο το αζωγράφιστο χαρτί χωρίς τη χρήση χρώματος, πλησιάζει την αφαίρεση.

Αλλού, ο αυθορμητισμός των χρωμάτων, η ανοιχτή σύνθεση, η συναρπαστική όψη που παρουσιάζει η φύση κάτω από την επίδραση του φωτός παραπέμπει στην ιμπρεσιονιστική τεχνική. Στην έντονη δύση το χρώμα γίνεται σχεδόν εξωπραγματικό, τα σχήματα εμφατικά. Τα σύννεφα κινούνται στον ορίζοντα σε σχεδόν συμπαγείς μάζες χρώματος, μοιάζουν με αντικείμενα που ταξιδεύουν βαριά πάνω από τον χώρο.

Σε πολλές υδατογραφίες ο ουρανός πάνω από τον Πατραϊκό κόλπο – ένας από τους πιο παραστατικούς, πλούσιους σε εναλλαγές και επεισόδια ουρανού της Ελλάδας- είναι ο χώρος όλης της εικαστικής δράσης. Η επιβολή του ουρανού στο τοπίο είναι απόλυτη. Γι'αυτό και σε αρκετά έργα, η σύνθεση πριμοδοτεί το επάνω μισό μέρος του έργου, εκεί όπου συγκεντρώνεται η περισσότερη πληροφορία και τα θερμότερα χρώματα. Η γραμμή του ορίζοντα κατεβαίνει χαμηλά, η εικόνα χωρίζεται με τρόπο που αφήνει τον ουρανό να δείξει όσο ανοιχτός, μεγαλόπρεπος είναι. Από ψηλά ενορχηστρώνεται ένα ολόκληρο θεατρικό δράμα χρωμάτων, σχημάτων και δυνάμεων που απλώνεται πάνω στο τοπίο και το μεταμορφώνει, σχεδόν με εξπρεσιονιστική ένταση.

Ο ζωγράφος δοκιμάζει πολλές δυνατές διαιρέσεις στον πίνακα, χωρίζοντάς τον οριζόντια σε διάφορες ζώνες. Άλλοτε η θάλασσα ανεβάζει τη στάθμη της, τα κτίρια υψώνονται κεντρικά στον χώρο ή κάποιες φορές, στις ώρες της δύσης που τα χρώματα διατρέχουν τον ορίζοντα σε επάλληλα στρώματα, υποχωρούν στη βάση του πίνακα σε συμπίεσμένους από το βάρος του ουρανού μαύρους όγκους.

Σε ορισμένα έργα μεγάλες κηλίδες από γαλάζιο, κίτρινο, κόκκινο απλώνονται πάνω στη σύνθεση σε πιο ρευστές φόρμες, το φως γίνεται διάφανα χρωματιστό, τα περιγράμματα πιο καθαρά. Το χρώμα και οι μορφοπλαστικές του ποιότητες φαίνονται καθαρά στα παιχνίδια των αντανakλάσεων. Οι ακουαρέλλες παίρνουν τον χαρακτήρα σπουδής πάνω στο χρώμα. Ξεκινώντας από ψηλά το χρώμα κατεβαίνει σε διαβαθμίσεις προς τη γη ακολουθώντας τις μεταπτώσεις της τονικότητας, δείχνοντας τις αρμονικές χρωματικές σχέσεις καθώς συναντά τα αντικείμενα, τους όγκους των κτιρίων, τα βουνά, τη θάλασσα ή το έδαφος. Σύνθεση και γεωμετρία, σχήμα και χρώμα συντίθενται σε μια μορφή που μπορεί να εκφράζει ικανοποιητικά τόσο την φευγαλέα εντύπωση της ώρας και του χώρου αλλά και το εσωτερικό συναίσθημα.

Ο Αηδονίδης κρατά με τη σειρά των Οριζόντων ένα είδος προσωπικού «ημερολογίου», ενός εικαστικού ταξιδιού που δεν εικονογραφεί απλώς εφήμερα στιγμιότυπα του περιβάλλοντος αλλά μεταφέρει και κάτι από την άυλη παρουσία τους, την ιδιαίτερη ατμόσφαιρα και αίσθησή τους.

Γιώτα Κωνσταντάτου

Ιστορικός τέχνης/Τεχνοκριτικός